С.А. Дикань, В.Л. Дегтярьов (Полтава, Україна)

ІНКОРПОРУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ В ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ КАПІТАЛ

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, кафедра організації й технології будівництва та охорони праці

Відомо, що безпекова парадигма реалізується у світі через так званий сталий людський розвиток (sustainable development), проголошений ООН, на етапі переходу людства від індустріального типу до постіндустріального (інформаційного). Важлива роль при цьому відводиться формуванню в суспільстві культури безпеки.

Культура безпеки має бути надбанням кожної особистості, її *культурним капіталом* (за П. Бурдье), який за певних умов конвертується в економічний капітал і може бути інституціалізований у формі освітніх кваліфікацій. Дотримуючись характеристики феномену культурного капіталу, котру дав П. Бурдье, можна стверджувати, що культурний капітал людини передбачає певне інкорпорування (embodiment), (the body – тіло), що проявляється в особливостях мислення й поведінки тієї чи іншої особи. Накопичення культурного капіталу в інкорпорованому стані, тобто в формі того, що називається культурою, культивування його, передбачає процес втілення капіталу в тілесні форми (embodiment). Оскільки цей процес тягне за собою зусилля з освоєння і асиміляції, він вимагає витрат часу – безпосередньо від самого інвестора. Подібно нарощуванню фізичної мускулатури або набуття загару, культурний капітал неможливо заробити через інші руки (отже, можливості делегування повноважень тут не працюють). Робота з придбання подібних властивостей – це робота над собою (самовдосконалення), що передбачає власні зусилля. Повною мірою це відноситься й до культивування в особистості культури безпеки.

Культурний капітал, окрім інкорпорованого стану, може проявлятися в об'єктивованому стані (objectified state). Об’єктами культури безпеки можуть бути безпечні товари, якими людина користується у побуті, безпечні продукти харчування, які вона споживає, безпечне робоче місце, що виключає дію негативних виробничих чинників тощо. Як частина культурного капіталу культура безпеки може бути об’єктивована в матеріальних предметах і засобах (нормативних документах, інструкціях, правилах техніки безпеки, робочих інструментах тощо) і передаватися матеріально. Але на відміну від економічного капіталу, що теж передається від однієї людини до іншої, ставши власником засобів безпеки, людина ще не набуває безпекових компетенцій.

І нарешті, третій стан культурного капіталу – інституалізований (institutionalized state). За наявності академічної кваліфікації, сертифіката про культурні компетенції, котрий наділяє свого власника безумовною і юридично гарантованою цінністю по відношенню до культури, виникає форма культурного капіталу, відносно незалежна від свого власника і навіть від самого культурного капіталу, яким він розпоряджається в даний момент часу.

Очевидно, що до процесів інкорпорування культури безпеки та її інституалізації безпосереднє відношення має система освіти. Проблему включення культури безпеки в загальнолюдський культурний капітал потрібно вирішувати системно – на всіх ланках соціуму із залученням в цей процес агентів соціалізації усіх рівнів – сім’ї (мікросоціум); школи й університету (мезосоціум); територіальних громад і громадських організацій (макросоціум); державних інститутів і держави в цілому (мегасоціум). Інформаційні безпекові впливи на учня з боку різних агентів соціалізації повинні узгоджуватися у просторі і часі, підсилювати одне одного, тобто бути когерентними. Саме тоді в учня буде ефективно відбуватися рецепція інформації, іншими словами – перетворення інформації в культурний капітал.